

אוצר הנפש

** *		
20:05	18:49	י-ם
20:13	19:10	ת"א
20:14	19:05	חיפה
20:25	19:24	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הסיפור

ה'מנחת יצחק' | מעשה בשטר

הרב יצחק יעקב ווייס (יום ההילולא שלו חל ב- יא בסיון) המכונה על שם ספרו ה'מנחת יצחק' כהן כראב"ד העדה החרדית בירושלים. התפרסם כאחד מגדולי הפוסקים בדורו.

מעשה בראובן, שתבע את שמעון לפרוע חוב בסך חמשת אלפים דולר. ראובן הראה בבית הדין שטר חוב בחתימת ידו של שמעון, ושמעון הנתבע הודה שאכן היא חתימתו. אולם, הוא טען בתוקף כי מעולם לא לווה מראובן ולא כתב שטר הלוואה, ואיננו יודע מהיכן השיג הלה את חתימתו.

דברי הנתבע היו ניכרים כדברי אמת, ומאידיך - לא ניתן היה להתעלם משטר חוב החתום על ידי הלווה. היה הדין נראה בעיני הדיינים כ'דין מרומה' המצריך חקירה ובדיקה, על כן הציעו הדיינים להביא את הדבר הקשה לפני רבנו ה'מנחת יצחק' זצ"ל. נערך דיון חוזר בנוכחותו, כשהתובע מיוצג על ידי טוען רבני

ושולף את שטר החוב ואילו הנתבע מופיע לבדו ושוב מכחיש את השטר ומאשר רק את חתימת ידו.

כששמע רבי יצחק יעקב את טענות הצדדים שקע בהרהורים, ולאחר מכן נענה ושאל את הנתבע: האם היו לך קשרים מיוחדים עם התובע? ענה הנתבע: לא, מכיר אני את ראובן הרבה זמן, אולם לא היו לי קשרים מסוימים איתו - ובוודאי לא ענייני כספים.

ושוב שואל ה'מנחת יצחק': וחץ מענייני כספים? האם היו לך מגעים נוספים עם ראובן? השאלת לו איזה ספר, וכדומה? שמעון קימט את מצחו בניסיון להיזכר, ולאחר מכן נזכר ואמר: כן, לפני מספר חודשים השאלתי לו ספר, וכבר החזיר לי אותו. אם כן - הורה הדיין - מהר והבא את הספר הנה. ובינתיים, אני מכריז על הפסקה בדיון. הנוכחים תמהו: מדוע הבאת הספר מצדיקה הפסקה של חצי שעה בדיון על שטר חוב? אך כעבור חצי שעה, כשחזר שמעון והספר בידו, ביקש ממנו רבי יצחק לעיין בו.

לאט לאט החל לדפדף בין דפיו, עד שהגיע לעמוד הראשון. והנה - במקום שרגילים לרשום את שם בעל הספר, המקום חתוך... מיד נטל רבנו את שטר החוב, וראו כולם כיצד נגזר השטר מתוך הספר. הטוען הרבני נאלם דום, וראובן התובע הודה על מעללו: הוא גזר את העמוד הראשון מתוך הספר, ולאחר מכן הוסיף כמה שורות מעל לחתימה. הוא ביקש מחילה מה'לווה' ומרבי יצחק יעקב, באמרו: עם איש אלוקים כזה, חובתי להתפייס. כל הנוכחים התפלאו על החכמה שנתן אלוקים בקרבו לעשות משפט.

המשך בעמ' הבא

אוצר הפרשה

"פני המנורה" -

המהות והתכלית

"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". שבעת נרות המנורה הם שבעה סוגים של נשמות וכולם צריכים להאיר "אל מול פני המנורה" - מול פנימיות אחת.

מהם "פני המנורה"? לכל דבר פנים ואחור. הפנים, "פני המנורה", הם כמו שכתוב בפרשה "תמנת הוי' יביט". איך אפשר לומר כך? הרי כתוב "כי לא יראני האדם וחי!" אדמו"ר הזקן מסביר שמשה רבינו לא ראה את התמונה של ה', כמו שאפשר להבין, אלא שהוא רואה את התמונה שה' רואה - משה רואה את המציאות איך שה' רואה אותה. ה"פנים" של כל דבר הם איך שה' יודע אותו ואילו ה"אחור" שלו הוא איך שהוא יודע את עצמו, איך שהנברא מכיר את עצמו.

ה"פנים" כוללים שני דברים: ה' רואה בכל דבר את המהות שלו. כשמדובר על נשמה, על יהודי או על ניצוץ קדוש אחר, ה' רואה שהוא "חלק אלוק ממעל ממש", כמו שכתוב בתניא. מצד ה"אחור" הנברא הוא מוגבל, אבל מצד ה"פנים", המהות הפנימית שלו, הוא אין סופי - יש בו אין סוף. ה"פנים" של כל דבר הם גם התכלית שלו - ה' ברא הכל לכבודו, ומצד הידיעה של ה' הוא רואה איך הוא יקבל כבוד מכל נברא בסופו של דבר, מה התכלית של הנברא.

אם כן, צריך שכל אחד יעבוד את ה' לפי הדרך שלו, אבל הכל צריך להיות מכוון מול "פני המנורה", למהות ולתכלית הפנימית של הכל, איך שהמנורה על כל קניה נתפסים בידיעה של ה'.

(י"ב סיון פ"ב)

אוצר התבונה

עבודת הלויים

במדבר הלויים נושאים את הארון, "בכתף ישאו", דבר גדול מאד, ובבית המקדש עיקר עבודתם הוא השיר. בשיר יש גם געגועים וגם שמחה, כמו שמוסבר באריכות בחב"ד, ושניהם עבודת הלוי. **הלוי גופא הוא בינוני** – עבודת הלויים היא עבודת הבינוניים. מהו בינוני בתניא? עבודת ה' בהוה. כתוב שצדיק הוא אחד שנמצא בעתיד, אבל בינוני חי ופועל בהוה. בהוה אני גם צריך לשמוח, בכל מצב, אבל

בתנ"ך המלה **למי שחי בהוה** הוה היא גם לשון שבר. מהו השבר של ההוה בקדושה? הגם שעיקר העבודה הוא להיות שמח בכל מצב,

לקבל הכל בשמחה, יש משהו ברגע ההוה שהוא לשון שבר. השבר הזה הוא לב נשבר בעבודת ה'. למי שחי בהוה באמת יש לב נשבר – הוא שבור שעדיין אינו רואה משיח במו עיניו. יתכן שהוא כן רואה משיח, אבל מישהו אחר – מדינה בסוף העולם – לא רואה משיח, וזה שובר אותו.

הלב הנשבר הוא הכלי, סוד תיקון הכלי – "אין כלי שלם כלב שבור". בקליפה לב נשבר, מצב של אדם שבור, יכול להתפוצץ ח"ו. בקדושה לב נשבר הוא-הוא הכלי לגילוי רזין דאורייתא – "אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו". ה"לב נשבר" הוא השפלות שמביאה לשמחה, ושתייהן תקועות בלב יחד ברגע ההוה. יחסית, הכהן הוא המח והלוי הוא הלב, ובלב יש שני מצבים הפוכים שאדם חווה בעת ובעונה אחת – בכיה מצד ה"לב נשבר" וחדוה מצד ההרגשה שה' נמצא אתי, "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא" (אחד מיסודות עבודת הבינוני בספר התניא). האור הוא השמחה, אור השמחה, והבכיה היא הכלי, הלב הנשבר. שניהם בהוה, זו עבודת הלוי ברגע של ההוה.

(כ"ד סיון פ"ב)

המשך מ'אוצר הסיפור':

בסיפורנו, פועל ה'מנחת יצחק' על פי הכלל של "דין מרומה": אם בא לפני דיין תורה, והוא מרגיש כי יש בו רמאות – אסור לו לדון על פי הכללים הרגילים. חז"ל מזהירים את הדיין, כי אל לו לתלות את הטעות בעדים או בבעל הדין ולטעון: "עשיתי את תפקידי על פי הדין, והם אשמים בכל". יש לחקור את הדין גם באופן לא שגרתי, עד לבירור האמת.

במקרה שהדיין איננו מצליח לאתר את הרמאות, ביכולתו לסלק את עצמו מהדין. לעיתים ביכולתו אף להורות על זיכוי מלא של הצד המרומה, באמצעות נתינת כתב האוסר על כלל הדיינים לדון בעניין. "מדבר שקר תרחק" – עליך להתרחק משקר, אפילו הוא שקר המושמע בפי אחרים.

הכלל של "דין מרומה", נועד לפתח בדיין חוש של פקחות. בלימוד הכללים והחוק ה'יבש' אין די, ולעיתים הליכה על פיהם תעוות את הדין.

(מתוך נפלאות פר' נשא פ"ה)

אוצר הרמז

סיון = ענו

הענוה של משה (סיון בגימטריא "ענו"), התבונה העצמית שלו. הענוה של משה היא התבונה שבזכותה הוא זוכה לנבואה שלו – הנבואה המיוחדת והשונה מנבואת שאר הנביאים, כמו שאומר ה', "אם יהיה נביאכם הוי' במראָה אליו אתודע בחלום אדבר בו. לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמנת הוי' יביט".

(י"ב סיון פ"ב)

אוצר הפתגם

אור השמחה, והבכיה היא הכלי, הלב הנשבר. שניהם בהוה, זו עבודת הלוי ברגע של ההוה.

(כ"ד סיון פ"ב)

הרגשת השפלות, היא הסממן העיקרי של אדם חי – ובלעדיה נבילה טובה הימנו. עד שיעשה תשובה, שהרי "אין שום יאוש בעולם כלל". (כ"ז שבט פ"ז)

אוצר קצר

"ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"

"והוי שפל רוח בפני כל אדם" – כשאדם מרגיש שהוא גרוע יותר מכל הסובבים אותו. דוגמה לכך היא רבי אהרן הגדול מקרלין, שכתב בצוואתו שאין בישראל רשע גדול ממנו, רבי מאיר'ל מפרימישלן, שהקפיד לא לצאת ל'טיש' לפני שהוא מתבונן ומוצא במה הוא גרוע יותר מכל אחד מהיושבים סביב שולחנו, ועוד מגדולי החסידות. ובדומה לכך מבואר שמשה רבינו הוא "ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" – לא רק שמדת הענוה הגדולה שלו היא הגדולה ביותר, אלא שהוא ענו מתוך שהוא משהו את עצמו ל"כל האדם אשר על פני האדמה", ומוצא במה כל אחד טוב ממנו.

(שבת ויחי פ"ה)